

overfor siger Ja. Jeg troer ganske vist, at Brændeviin skaber Arbejderclassen; men kunne vi skaffe Brændevinen ud af Verden? Og gaaer nærværende Forslag ikke ud paa at hjælpe Arbejderclassen til at faae Brændeviin paa en billigere og nemmere Maade? Jeg troer ikke, at man kan have væsentlig Andet for Die, naar man stiller Forslag om en halv Pot og en Dægel, saa at det er vel egentlig ikke Brændevine s Afkaffelse, man har for Die, og jeg seer heller ikke, at det er muligt at undvære den, og Forbrugsforeningerne vilde ogsaa af den Grund blive en Umulighed, dersom Brændeviinshandelen skulde henvises til Kjøbmændene, thi saa vil Kjøbmanden sige: Naar I ville have Brændeviin hos mig, saa skulle I ogsaa tage andie Barer her. Det vil gjøre, at Brændeviin bliver taget paa Credit, og det kan føre Arbejderclassen i den største Afhængighed. Hvis man tør sige, at Brændeviin skulle Smaafolk ikke have, den kunne de undvære, saa maatte man stille Forslag om, at Brændeviin kun maa sælges anker-viis, det kunde maaffee være det bedste Forslag i den Retning; men tør man ikke sige det, saa paastaer jeg, at det er en Mislighed at sige, at Forbrugsforeninger kun maae sælge Brændeviin, naar de løse Næringsbeviis; thi saa bliver deres Drettelse i Grunden en Umulighed. Endelig sagde den ærede Forslagsstiller fra Kjøbenhavn (Hindenburg), at det er jo at gjøre et Slags Indgreb i deres Ret, som have løst Næringsbeviis, hvorefter de kunne handle frit. Men jeg vil spørge: Var det da ikke ogsaa et Indgreb i deres Næringsret fra Først af, at Forbrugsforeningerne kunde sælge Kaffe og Suffer? Og Ingen tænker dog paa at stille Forslag om, at Forbrugsforeningerne i saa Henseende skulle løse Næringsbeviis. Det var det første Skridt, og kunde vi gjøre det første Skridt, saa kunne vi ogsaa tage det andet med. Der spørges, hvortil man bruger Dverffudet. De Forbrugsforeninger og Huusholdningsforeninger, jeg kjender, have et hæderligt Formaal. Det Dverffud, som der bliver, bruger man til at skaffe sig Locale, hvor Foreningens Medlemmer kunne samles og høre Foredrag og blive sig bevidste, at de ere haade Mennecker og Borgere og faae Lyft til at

tænke og tale om Noget, naar de komme hjem, og skaffe sig en bedre Adspredelse i Hjemmet end den, de ofte er tilbøielige til at søge andre Steder, og endelig skaffe Betingelserne for at Medlemmerne kunne i deres ledige Timer faae den aandelige Sysfel, som man navnlig maa erkjende, at Arbejderne kunne trænge til. At Foreningerne have et saadant Formaal, kan Ingen bestride, som kjender dem, navnlig dem i Thisted Amt, hvorfra Bevægelsen er udgaaet for vort Land. Det er viist af Pastor Sonne, som har udgivet et Skrift i den Retning, at Formaalet haade er sædeligt og timeligt, og at det første Skridt er at række Arbejderne Haand i timelig Henseende; thi det er naturligt, at naar Arbejderne mærke, at de ogsaa kunne hjælpes i den Henseende, slutte de sig til dem, der ville bringe Hjælpen, og det er en Misforstaelse af Forbrugsforeningerne, naar man tænker, at de stiftes af Folk, der ville drive Fordeel deraf. Nei, de Gaardmænd, der slutte sig til dem, gjøre det for at styrke de Mindre, for at disse kunne blive sig bevidste. Jeg veed meget godt, at disse Foreninger ogsaa ere i Gaardmandsclassens egen Interessee indirecte, men det er da derved, at de standse Sattigdommen og opretholde det sædelige Mod og styrke den sædelige Følelse. See! Foreninger, der have slige Formaal, er jeg vis paa, at Rigsdagen vil see paa med venlige Dine; men det forekommer mig, at Forslagsstillerne see paa dem med mindre venlige Dine, og derfor er det, jeg har udtalt mig, som jeg har.

Notvitt: Det ærede Medlem for Ddenfe (Koch), det ærede Medlem, der nu satte sig (Th. Nielsen), og endelig det ærede Medlem for Frederiksberg Amts 2den Valgfreds (E. Larsen) synes at have seet godt paa visse Dele af den Sag, der ligger for, men jeg troer dog ikke, at de have Syn for det, der egentlig er Grunden til, at dette Lovforslag er kommet frem; thi ellers vilde de vistnok have stillet sig noget anderledes med Hensyn til Motivering af de Vædringsforslag, der ere stillede. Jeg troer at kunne antage, at Grunden til, at dette Lovforslag er kommet frem i Rigsdagen, ligefrem er den, at man derved har villet hindre den stedfindende Smughandel